

MISIE

BOLÍVIA

6
2016

PLAVČÍK

FESTIVAL
ORCHIDEÍ

V INOM
SVETLE

VODIČÁK

TUCABACA

NEBO NA ZEMI

VĎAKA
ROZSIEVAČOM

*„Všetci, čo uverili, boli
pospolu a všetko mali
spoločné“
(Sk 2, 44).*

*Drahí moji blízki na
Slovensku! Asi takto by som
charakterizoval ostatné
obdobie misí v Bolívii.
Žiť naplno život v Cirkvi je
bohatstvo. Poznať ľudí,
ktorí vsadili všetko na jednu
kartu - Boh, prežívať bolesti,
utrpenie s trpiacimi, modliť
sa za duše v očistci, tešiť
sa z neba, ktoré môžeme
prežívať už na zemi, prijímať
posilu cez Vaše modlitby
i finančnú pomoc, pomáhať
mnohým ľuďom skutkami
milosrdenstva, prispievať
do pokladu Cirkvi všetkými
skrytými obetami, vidieť
ako Boh oslovuje ľudí svojím
slovom, tešiť sa z piesní pri
bohoslužbách..., to všetko
a oveľa viac je život v Cirkvi.*

*Na nasledujúcich
stránkach nájdete akoby
rozsýpané puzzle života
v Cirkvi, ktorá sa teší na
nebo. Prajem Vám príjemné
skladanie a požehnané
obdobie prípravy na
Ježišovo narodenie.*

Ján Piatak, misionár

PLAVČÍK

NA DRUHOМ BREHU

Koncom októbra prišiel do Concepción nový misionár, kňaz z Poľska. Bude pracovať v južnej časti mesta a spravovať osemnásť komunít. Požiadal som ho o rozhovor, aby nám prezradil, ako si ho Pán povolal do Bolívie a podelil sa o prvé dojmy.

Možeš sa nám predstaviť, povedať o svojich záľubách a začiatku kňazského a misijného povolania?

Volám sa Piotr Lewandowski, pochádzam z Gliwic. Som diecéznym kňazom šesť rokov. Mám rád turistiku, hlavne v Tatrách. Pred seminárom som robil plavčíka. Deti som viedol na kurzoch aj počas neho. Kňazský seminár pre mňa nebol len miestom, kde sa stanem kňazom, ale hlavne časom, v ktorom budem poznávať a plniť Božiu vôľu. Zo začiatku som chcel hlavne vedieť, či si ma Boh naozaj povolal alebo či som si to sám vymyslel.

Pred diakonskou vysviackou sa ma otec biskup opýtal, či pôjdem na misie. Otázka vo mne ostala a dozrievala počas prvej kaplácky. Neskôr som mal vážnu autonehodu, po ktorej som sa

s biedou dostal z auta, pozrel do neba a povedal: „Dobre, vyhral si, rozumiem.“ Boh mi dal šancu žiť ďalej a ja som sa odhodlal pre to, čo som nosil dlho v mysli. „Buď sa stanem svätým alebo nikým.“ Dozrela aj myšlienka na misie a hneď som zašiel za otcom biskupom. Ten sa práve vrátil z Bolívie, kde bol pozrieť otca biskupa Antonia Bonifaca Reimanna a našich kňazov. Lepšie ako ja vedel, o čom sa rozprávame. Pomyslel som si: „Ak bude súhlasiť, viem, že odpovedám na Boží hlas. Ak nebude súhlasiť, viem, že som si to vymyslel sám.“ Odpoveď bola pozitívna. Miesto určenia - Bolívia.

Mohol si si vybrať kde konkrétne pôjdeš?

O pomoc prosil biskup zo Santa Cruz a biskup

z Concepción. Nakontaktoval som sa na kňaza Szymona, ktorý pracuje v Santa Cruz a dozvedal sa čo najviac informácií. Ak to zhrniem, tak v Santa Cruz je život ľahší, všetko je dostupné, sú peniaze na život a fungovanie farností. V Concepción je ťažšie, život v pralese, spravovanie početných komunít na veľkom území a nie sú peniaze. Boh sa o mňa vždy postaral a ja dobre viem, že ak dám, dostanem ešte viac. Rozhodnutie bolo teda jasné pre Concepción. Kontrakt bol podpísaný na šesť rokov s možnosťou predĺženia.

Ako si sa pripravoval na misie?

Nasledovala deväť mesiacov nepretržitá formácia vo Formačnom misijnom centre vo Varšave, medzi kňazmi, rehoľníkmi, rehoľnými sestrami i laikmi. Spolu nás bolo v mojom ročníku tridsať. Vieme, že „kde sú dvaja Poliaci, tam je päť

rôznych názorov“. Už vydržať spolu pod jednou strechou boli prvé misie. Často sme si museli spolu sadnúť a nájsť spoločnú reč. Na druhej strane to bol aj čas hlbokých rozhovorov a priateľstiev.

Uvedomil som si, že misiónár nemôže byť sám. Musí mať niekoho, s kým sa môže pohovárať o problémoch, úzkostiach a rôznych stavoch, ktoré sa rodia v hlave. V dome sa hovorilo štyrmi jazykmi: francúzsky, španielsky, anglicky a portugalsky, podľa toho, kde kto smeroval. Španielska skupina bola najpočetnejšia. Do Bolívie sme šli siedmi. Trikrát v týždni sme mali trojhodinové lekcie z jazyka a nepretržitú možnosť v ňom hovoriť.

Do domu chodievali rôzni misionári, ktorí hovorili o svojich skúsenostiach. S formáciou som veľmi spokojný. Dom založila Konferencia biskupov Poľska a hlavnú starosť oň majú kňazi, ktorí desaťročia pracovali na misiách. Sami vedeli lepšie, čo potrebujeme. Pred odletom do Bolívie som ešte mesiac fungoval vo farnosti v Španielsku. Vyskúšal som si v praxi jazyk i odlišnosti pastorácie.

Aké sú Tvoje prvé pocity v Bolívii?

Všetko je tu iné, neznáme. Ľudia, ulice, domy, príroda. Pripadá mi sám ako Jakub, ktorý zanechal všetko na druhej

strane rieky a nemohol sa na to viac spoliehať. (Gn 32, 23) Na stretnutie s Bohom je potrebné zakúsiť najskôr nemohúcnosť a samotu. Potom Jakub bojoval s Pánovým anjelom a povedal, že ho nepustí, kým nedostane požehnanie. Anjel ho požehnal, no poranil mu bedrový kĺb, aby sa nespoliehal na seba, ale na Boha. Zmenil mu meno na Izrael, čo znamená „silný s Bohom.“

Jakub začínal svoju novú misiu s bolesťou a až neskôr pocítil účinky požehnaní. Podobne je to u mňa. Zanechal som mojich blízkych, Poľsko. Prišiel smútok, pociť

samoty a otázky ako to zvládnem. Snažím sa to všetko zveriť Bohu. Ak On chce, aby som tu bol, mám nádej, že mi pomôže prekonať všetok strach, temnotu a budem môcť zažívať naplno jeho požehnanie.

FESTIVAL ORCHIDEÍ

Concepción je mestečko uprostred amazónskeho pralesa. Jeho symbolom sa stala orchidea Cattleya nobilior, ktorá sa nachádza vo veľkom množstve v jeho okolí. Prales ukrýva veľa druhov tohto vzácného exotického kvetu.

Mnoho rokov sa vyvážali orchidei z pralesa na predaj a ich počet klesal. V roku 2001 sa majitelia dvoch „škôliek“ na ich pestovanie rozhodli usporiadať festival, na ktorom chceli prezentovať krásu tohto kvetu, možnosti pestovania a predaja, ale aj ochranu a udržateľnosť životného prostredia.

Odvtedy býva festival raz ročne. 7.-9. októbra 2016 sa prezentovalo v Concepción viac, ako 200 druhov orchideí,

prišli vyškolení odborníci, ktorí ponúkali odborné rady i predávajúci zo širokého okolia. Minulého roku bolo vraj vystavovaných až 300 druhov. Hlavná výstavná sieň bola na námestí v Sociálnom klube. Ceny kvetov sa v prepočte pohybovali od 11 eur nahor. Kuriózne bolo, že pod jedným z transparentov s nápisom „Nepredáš a nekúpiš orchideu z pralesa“ sedeli podnikaví indiáni z kmeňa Ayoreos, ktorí ponúkali orchidey z pralesa za značne nižšie ceny ako vo výstavnej sieni.

Sviatok podporuje cestovný ruch a zníženie chudoby v meste. Každoročne priláka okolo 30 000 návštevníkov. Podľa organizá-

torov festival pomôže mestu vo všetkých sektoroch príjmom 300 000 eur. Hotely sa objednávali v predstihu, zamestnanci prešli pred sviatkom špeciálnym školením o hotelových a reštauračných službách a zákazníckom servise. Ulice sa naplnili turistami a Concepción sa na tri dni zmenilo na kultúrne mesto plné života.

V programe bola svätá omša, prezentácia výrobkov rezbárov,

žien spracujúcich textílie, ktoré ponúkali na predaj vyšívané obliečky na vankúše, košele, kroje, predávala sa káva, olej, šperky a kozmetika. Všetko výrobky vyrobené z čisto prírodných zdrojov pralesa, o ktorých som písal aj v minulom čísle v článku „Kanál 28“.

Vyvrcholením bolo vystúpenie minuloročnej Miss Orchidea, ktorá pozdravila všetkých svojím príhovorom v posunkovej reči. Hluchonemá dievčina sa tak pre mnohých stala symbolom orchidey, krásy, ktorá vie veľa odovzdať, hoci nedokáže hovoriť.

možnosť vidieť orchidei v pralesi aj ich pestovanie v domácich podmienkach.

Na svete býva veľa rozličných festivalov. Od šírenia kultúry, zvykov, hudby, až po ohadzovanie sa farebným práškom, či paradajkami. Festival Orchideí bol podľa mňa svetlým lúčom do sveta, ktorý prezentoval bohatstvo a krásu Bolívie, nadanie, šikovnosť a pracovitosť ľudí v komunitách. Myšlienka dvoch ľudí vyrástla a zo „škôlky“

5

Program pokračoval koncertom barokovej misijnej hudby v katedrále, kde sa predstavili deti a mládež z Concepción. Bolo vidieť ich snahu, nadanie i usilovnosť. Veď hodiny hudby majú bežne päťkrát v týždni. Potom sa všetci premiestnili k vonkajšiemu amfiteátru, kde vystúpili predstavitelia mestského zastupiteľstva a organizátori festivalu. Nasledovali miestne Čikitánske tance v krojoch s orchideou.

Ďalšie dni pokračovala výstava a predaj v stánkoch, návštevníci mohli popri pouličných umelcoch sledovať ako vznikajú obrazy s motívmi orchideí. Pripravené boli aj tvorivé dielne pre najmenších, pre ziskuchtivých stánky

s hazardom. Reštaurácie ponúkali miestne jedlá a nápoje. Na záver bol odporúčaný zájazd do komunity El Encanto, vzdialenej 45 km od Concepción, kde je

sa dostala do celého sveta. “Čo človek zaseje, to bude aj žať” (Gal 6, 7b). “Dobrý strom rodí dobré ovocie” (Mt 7, 17).

V INOM SVETLE

6

Deň sa schýľoval k večeru, v pote tváre som cítil zapadajúce slnko a v hĺbke som premýšľal, či som urobil všetko, čo som mal. Vtom ma zasiahol pohľad, ktorý sa mi naskytol.

Lúče slnka v podobe hodín, ktoré ukazovali v opare prachu všetky časy naraz. Pani oddychujúca na kmeni stromu na ôsmej hodine, muž vracajúci sa z práce na siedmej, matka s dieťaťom na piatej i mladý futbalista na štvrtej hodine, akoby zastali v čase. Nemohol som sa vynadívať.

Každý žil vo svojom svete, a predsa ich spájali zalievajúce lúče. Ktovie, ako sa pozerá na ich deň Boh? Ako to On hodnotí? Akú cenu má každá ich myšlienka, slovo a skutok, premýšľal som.

Myslím, že niekedy sa v živote potrebujeme pozrieť na veci s odstupom času v inom svetle. Vidieť známe veci novým spôsobom. Môže nás to obohatiť, povzbudiť, a možno aj viesť k zmene života. O jednom zo svetlých lúčov Vám chcem povedať.

Bola sobota večer, konečne som dokončil kázeň a ponáhlal sa skontrolovať gramatiku k pani Trini, ktorá varí na biskupskom úrade. Odchýlil som pár dosák a vošiel do dvora, kde okrem dreveného stola a pár stoličiek nič nie je. Zato tam počuť často detský smiech a vravu. Dôchodkyňa má v dome kopec vnúčať i detí z ulice.

Nepozerajú televízor, nehrajú počítačové hry, nemajú skoro žiadne hračky. Chlapci sa hrávajú hru s kamienkami na prachu, dievčatá si zmotajú dokopy staré handry a pohadzujú si ich ako loptu alebo si kreslia. Každú chvíľu k nej niektoré príbehne, čosi jej ukáže alebo poprosí. Ona sa „vážne“ začuduje, pochváli ich alebo sa len

zľahka usmeje. Možno preto ju všetky deti bez rozdielu volajú „Mami“.

Aj dnes tak bolo. „Ty si ma dobehla“, smiala sa Trini a hrozila dievčatku, ktoré šlo prasknúť od smiechu. „Čo Vám vyviedla?“, pýtam sa. „Prišla mi ukázať, ako krásne maľuje. Ja som ju pochválila a potom mi prezradila, že to iba obkreslila“. Smiali sme sa všetci. Nasledovala gramatická kontrola kázne, pričom sme sa ako vždy zarožprávali. Priznám sa, na gramatiku by som si mohol nájsť aj niekoho iného, ale práve jej životné skúsenosti a príbehy ma často vedú k dlhému počúvaniu. Pri téme rodiny sa zamyslela a povedala príbeh.

Nedávno prišlo jedno dievčatko a pozeralo do nášho dvora. Prihovorila som sa jej, objala ju a opýtala sa, prečo je smutná. Vravela, že jej mama na ňu nemá čas, lebo má plné ruky práce v obchode. Vybrala som sa teda k nim do obchodu. Pani si ma hneď všimla a opýtala sa, čo si prajem. „Mohli by ste

mi prosím venovať päť minút?“. Pani sa trochu začudovala, ale odpovedala s úsmevom: „Samozrejme“. Poďakovala som sa jej za ústretovosť, ale pre prípad sa ešte raz opýtala: „Takže určite mám vašich päť minút?“ „Áno“, odvetila ešte viac prekvapená. Postavila som pred seba dievčatko, ktoré stálo za mnou a povedala pani, že všetky darované minúty darujem jej dcére.

Nepoznala som ju a nevedela, aká reakcia bude nasledovať. Pani sa dlhšie zadívala na mňa, potom na svoju dcérku a objala ju. Čo nasledovalo potom neviem, ja som odišla. To bolo ich päť minút.

Pani Trini neukázala matke dievčatka nič nové. Nekúpila dieťaťu nové šaty, ani ju nenakrmila. Ukázala jej dcérku,

ako cennosť, ktorá je hodna jej času a záujmu. Ukázala jej dcérku v inom svetle. Myslím, že zrazu pred ňou stála zaliata novým svetlom a ona spoznala, že ju má veľmi rada.

Som presvedčený, že každý deň nám Boh ukazuje ľudí a veci okolo nás vo svojom svetle. Vďaka nemu môžeme objavovať nevšednú krásu vo všednosti. Záleží na nás, či sa zastavíme a zapozeralíme na veci v inom svetle.

VODIČÁK

O jazdení v Bolívii ste si už mohli prečítať v predchádzajúcich číslach časopisu. Váš pohľad chcem dnes rozšíriť o možnosť získania vodičského preukazu.

„Čo je nemožné vo svete, je možné v Bolívii a čo je možné vo svete, je nemožné v Bolívii.“ Povedal Tiziano, Talian ktorý žije v Bolívii skoro dvadsať rokov, keď sme sa rozprávali na tému získania oprávnenia šóférovať.

Už na Slovensku som sa dozvedel, že medzinárodný vodičský preukaz v Bolívii neplatí. Po príchode do Bolívie neplatili skoro žiadne potvrdenia, ktoré sme si vybavili, no zázrakom medzinárodný vodičský preukaz

akceptovali do doby, kým som si neurobil riadny kurz.

Spočiatku ma odrádzala skutočnosť, že za kurzom treba vycestovať a zostať celý čas v Santa Cruz, zúčastňovať sa denne na vyučovaní, pochopiť učivo v španielčine, neskôr urobiť skúšky a začať vybavovať všetko na úradoch. Ak absolvovali rehoľné sestry z Mexika kurz inde, nebol im uznaný. Po roku som sa dozvedel, že sa situácia zmenila a otvorila akreditovaný

kurz aj v Concepción kde žijem. Hneď som si zistil podrobnosti. „Zápis bude začiatkom augusta“, povedala zodpovedná pani v kancelárii. Keď som prvého augusta dorazil, povedala, že zápis je už uzavretý, vraj bol koncom júla, mal som sledovať oznam v miestnej televízii. Televízor nemám a nemal by som naň ani čas. Ostávalo mi čakať do otvorenia ďalšieho kurzu, chodiť sa častejšie pýtať a nepremeškať zápis.

V ďalšom kole som už mesiac popredu zaplatil úvodný poplatok v prepočte dvadsať eur a čakal na kurz. Prvotná informácia o týždňovom kurze sa zmenila na trojdňový kurz od rána do večera. Neskôr prišlo info, že tretí deň budú už skúšky. Nakoniec celý kurz trval dve hodiny. Inštruktor v ňom prakticky a názorne vysvetľoval, čo bude v teste.

Pre zaostalosť kraja mu viaceré termíny robili ťažkosti. Zanietené kreslil a upozorňoval, napríklad na „prechod pre chodcov“, potom sa zamyslel a vraví: „Ale vy tu také nemáte“. Samozrejme, na prašnú cestu zebra nenamaľujete. Premávka sa však prirodzene spomaľuje množstvom odpadu, kameňov a dier na ceste. Pripomínal, že netreba žuť veľa koky, radšej sledovať cestu. Prednášku viedol veľmi pútavo a humorne.

Nasledovalo polhodinové pozeranie videí smrteľných nehôd na ceste. Kurz bol pre budúcich motocyklistov i šóférov osobných automobilov. Pri híkaní nad natočenými nehodami stále dodal príslušný dodatok, napr. „Vidíte, prilba motocyklistu je potrebná,...bezpečnostné pásy treba zapínať a podobne.

Celý kurz bol vedení v duchu: „Musíme jazdiť správne. Nie ako doteraz.“ Nechcel som veriť, že nik nebude absolvovať cvičné jazdy počas kurzu. Osobne som

s tým problém nemal, šoférujem s povolením dvadsať rokov, no ako má niekto získať skúsenosti a kde?, pýtal som sa. Odpoveď je: „Kdekoľvek“.

V Concepción, bez preháňania, na motorkách jazdia deti od desať rokov. Keď vidím, ako majú ešte svojich troch mladších súrodencov pri sebe, trpím aby sa niečo nestalo. S rozlišovaním pravej a ľavej ruky majú problém všetky vekové kategórie. Prednosť v jazde alebo jazdenie po pravej strane je tiež veľakrát neznámy pojem. Jazda v protismere nie je výnimka, dokonca ani na kruhovom objazde. Smerovky používajú zväčša iba kamióny, ak Vám chcú pomôcť „bezpečne“ ich obehnúť. Vyhodia smerovku vľavo, čo neznamená že odbočujú, ale že to máte urobiť Vy. Smerovka je málo platná aj v meste. Ak chcete odbočiť, zvykne sa trúbiť, vystrkovať ruky z auta a mávať nimi.

V pralese sa jazdí tak, aby ste nejako prešli. Oplatí sa nosiť so sebou kopec náradia na opravu, dlhé laná na vyťahovanie áut z bahna a niekedy by poslúžili aj dve rezervné kolesá. Jazdením po pralese sa človek zdokonaľuje v opravovaní auta a to nielen svojho. Obísť tu človeka s pokazeným autom či motorkou bez povšimnutia býva zriedkavé. Každý dobre vie, že teraz je to on, o hodinu to môžem byť ja. Niekedy je potrebných viac áut na pomoc. Životnej praxe býva teda pred kurzom dosť.

Na druhý deň večer bol písomný test. Odporúčali si pozrieť len brožúrku s pravidlami cestnej premávky, ktorá sa dá vraj kúpiť v každom kníhkupectve a stánku. V jedinom kníhkupectve, ktoré tu je, brožúru nemali. Papiernictvo, kde bola možnosť ju zohnať, sa medzičasom zmenilo na železiarstvo. Knihy sa veľmi nečítajú. Keď som sa pýtal na skúšobné testy, ostali prekvapení, že nič také nemajú. Hľadal som aj na internete.

Našiel som vyše dvesto otázok, pustil sa do učenia, no po päťdesiatej už neboli napísané správne odpovede. Pomodlil som sa k sv. Krištofovi, sv. pátrovi Piovi a šiel na skúšky.

Vďaka Bohu podarilo sa. Získal som 79,5 %. Na úspešnosť stačilo 51%. Viacerí sa o to pokúsili znova už na druhý deň, pred jazdou na cvičisku. Ak chce niekto robiť praktickú skúšku, musí prísť na svojom aute. Povedali by sme si, ako mám prísť na aute, ak nemám vodičák? Získanie vodičského oprávnenia sa tu nechápe ako nadobudnutie skúseností a znalostí, ale zoficiálnenie svojho jazdenia.

Niečo také ako skúšobné jazdy na skúškach neexistuje.

Pri skúškach polícia vôbec nebola. Praktická časť spočívala v slalome, cúvaní a zaparkovaní. Hlavný inštruktor navrhol, aby som šiel prvý. Všetci súhlasili, a ja som dodal, že správne, lebo „pastier musí ísť ide pred ovečkami“. Požehnal som cestu a vďaka Bohu prebehlo všetko úspešne.

Nasledovalo čakanie na vydanie osvedčenia o absolvovaní kurzu. Domáci si mohli zvyšné veci vybaviť v Concepción. Mňa, ako cudzinca, čakala cesta do Santa Cruz, vybavovanie na polícii, výpis z registra trestov, viacnásobné fotenie, otlacky prstov, prehliadka u lekára, poplatky v bankách. Stálo to dosť síl, trpezlivosti, nervov a času.

Pri ceste domov s novým osvedčením som si ani na chvíľu nevydýchol. Jazdenie na cestách s ľuďmi, ktorí vo väčšine nemajú povolenie, je vždy otáznikom, na čo všetko si treba pri nich dávať pozor, aby nedošlo k nehode. Bez Božej pomoci ani na meter.

Na zemi je veľa pekných miest, ktoré človeku ukazujú Božiu veľkosť a podnecujú jeho fantáziu v premýšľaní o tom, aké to bude v nebi. Apoštolom pomohol dotyk neba na Hore Premenenia preniesť sa v živote cez ťažké chvíle.

TUCABACA

Hory pomáhajú človeku odlepiť sa od svojich prízemných pohľadov na život. Možno aj preto tak rád zdoláva štíty, aby videl všetko inak a mohol sa vrátiť na čas dole.

Na území Čikitanie, kde pôsobím sa nachádza miesto, ktoré volajú domáci obyvatelia „Predsieň neba“. 430 km od Santa Cruz sa nachádza v nadmorskej

výške 700 - 1200 metrov údo-
lie Tucabaca. Pomenovanie
kombinuje dva miestne
dialekty otuqui a čikitano.
Znamená „Rieka, kde je veľa
vtáctva Carao“.

Údolie s 262 000 hektármi
je vyhlásené za prírodnú
rezerváciu a považované za
jedno z najlepšie zachovaných
suchých tropických lesov
v Južnej Amerike. Stolové

hory lemujú
údolie ukrývajúce
jaskyne s archeo-
logickými nálezmi
a vodopády. Po
parku sú chodníky,
pri ktorých sú
maľované tabuľky
s pomenovaním
rastlín, plazov
a cicavcov.
Označenie
chodníkov je

minimálne, na spoznávanie krás
je nutný vodca. Zvlášť mládež
si privyrába sprievodcovanim
turistov.

Žije tu 328 druhov vtáctva,
viac ako sto druhov cicavcov
a plazov, 83 druhov rýb, 1500
druhov rastlín.

Ani som nechcel veriť, že Čikítania je tak rozmanitá. Jezuiti vybrali pre svoje pôsobenie nádherné miesta. Skálne mestá s vežičkami a „postavami“, jaskyne, výhľady do údolia, čerstvý vietor, na chvíľu som bol doma na Slovensku. Vyliezol som vysoko na skalu a dlho mlčky obdivoval prales, ktorý sa tiahol do Brazílie. Prechádzka mi veľmi pripomínala Dreveník pri Spišskom hrade, kde sa viac ako na tisíckrát menšom území ukrývajú pre mňa rovnako veľké bohatstvá. Bola to príjemná zmena zo života v pralese. Pri svätej omši sme sa s katechétmi započúvali do Božieho slova a meditovali ho v objatí skál. Už viem, prečo Bolivijčania volajú Tucabaca „Predsieňou neba“.

Po zostupe z hory sme smerovali na východ do dediny Aguas Calientes vzdialenej osem kilometrov. Rieka s rovnakým názvom ponúka v dĺžke piatich kilometrov najväčšie územie termálnych vôd v Južnej Amerike. Miesto Los Hervores má najteplejšiu vodu 41-45°C. Lístok v cene 1,3 € zahŕňa

parkovanie a vstup do oblasti na celý deň. Za rovnakú sumu sa dá prenocovať vo vlastnom stane pod stromami. V rieke sú miesta, kde sa piesok neustále pohybuje. Môžete doň vstúpiť do hĺbky poldruha metra a nechať si masírovať celé telo. Za prijateľný poplatok sa dá na jednom mieste požičať kajak a prejsť si celé územie. V časti El Burriño má voda 35°C, v el Puente 25°C, úsek sa nachádza dva kilometre od Aguas Calientes.

Pre mňa bolo najkrajšie to, že tam nebolo vidieť skoro žiaden ľudský zásah. Malý bufet, skromná prezliekareň, trávnik, žiadna dlažba. Z diaľky obyčajná rieka, bez množstva atrakcií, tobogánov, vaní, bazénov a iných vymožeností. Voda

priezračne čistá, plná malých rýb, blahodárna, upokojujúca. Vstupujete prakticky do divočiny, okolo množstvo vtákov loviacich ryby, zopár ľudí, nehraje žiadna hudba, počuť iba prírodu. V okolí nebol rozsýpaný odpad, všetko vyzeralo jednoducho. Inde vo svete by to už bolo skomercializované. Tu bola zaostalosť Bolívie výhrou.

Aguas Calientes ponúka to, čo málokde nájdete. Nakoľko je to hlavný ťah do Brazílie a blízko je hraničný prechod, vedie tu na Bolívijské pomery výborná, pohodlná cesta. Dá sa tam dostať aj vlakom zo Santa Cruz. Už samotná cesta je zážitkom, ktorá ponúka veľa pekných miest. O ďalšom Vám porozprávam v nasledujúcom čísle.

NEBO NA ZEMI

Pred rokom som písal, že na sviatok všetkých verných zosnulých sa cintorín v Concepción zmení na jednu veľkú reštauráciu, kde sa sedí pri vyberaných jedlách, modlí, a rozpráva do rána. Tohto roku sme začali oslavu už o deň skôr. My, putujúca časť Cirkvi, sa spájame so spoločenstvom svätých, aby sme si uvedomili, kde je náš domov, a kde sme len dočasu.

Viete si predstaviť, že by ste sa stretli osobne s Pannou Máriou či svätým Františkom z Assisi pri večeri? O čom by ste sa zhovárali? Zaujímalo by Vás, aké to je v nebi? Spolu s katechétmi, prvoprijímajúcimi deťmi a birmovancami sme pripravili na sviatok všetkých svätých program „Nebo na zemi“.

Dva týždne pred sviatkom si každá skupina vybrala jedného svätca. Potom chodievali každý

deň do centra, nacvičovali divadlo, piesne, chystali si kostýmy, kulisy, kreslili plagáty. Deti a mládež sú spolu rozdelené do ôsmich skupín a do školy chodia v dvoch zmenách. V centre to teda žiarilo svätosťou od rána do večera. V predvečer sviatku sa na divadelné námestie vynorili všetci svätí. Bolo vidieť, ako žiaria v kostýmoch, ktoré ich posmeľovali k hrdinským činom svätých. Podobne nás Boh zahľadá svojou neviditeľnou milosťou, aby sme mohli konať jeho skutky.

Prišiel nás pozrieť aj nový kňaz Piotr z Poľska. Spomenul som si na jeho svedectvo o rozhodnutí pre svätosť a poprosil, aby ho všetkým naživo vyrozprával. Potom každá skupina prezentovala program, na ktorý boli pozvaní rodičia detí. Videli sme zjavenie Panny Márie v Guadalupe, život svätého Jozefa, Juraja, Františka, Kláry, Jána Krstiteľa, Ruženy Límskej i Juana Diega. Program trval vyše tri hodiny. Všetci účinkujúci dostali za odmenu obrázok svätca a občerstvenie.

Bolivijčania si uctieajú v obľube svätých, ale pohľad na vlastnú svätosť býva dosť vzdialený, až nedosiahnuteľný. Po programe som preto hovoril o tom, že každý z nás máme vlastnú cestu svätosti, ako ju mal každý svätec. Náš pohľad je upriamený na Ježiša, On je najväčšia inšpirácia svätosti, On je zdroj našej odvahy, sily, a boja pre nebo. Nebo je, byť v jeho prítomnosti. Preto je možné žiť nebo už na zemi.

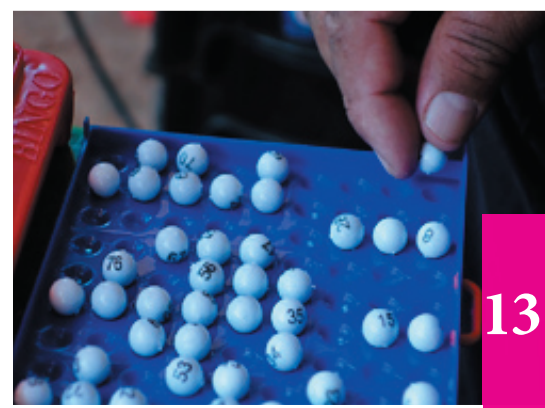
Na druhý deň po svätej omši si program pozreli veriaci farnosti a pridalo sa aj spoločenstvo Pastoračia rodín, ktorí pripravili Rodinné bingo s výhrami. Starosta viedol celú súťaž humorným štýlom, rodiny si v napätí ukladali zrnká kukurice na predtlačené lístky.

Program sa končil ako vždy občerstvením pre všetkých. Každá skupina priniesla niečo iné.

Cesta do komunít v pralese býva veľakrát vyčerpávajúca. Po príchode cítim, že mám dosť a to sme

ešte ani nezačali. Vidím tváre domorodých detí, mládeže i dospelých, ktoré nevedia o Bohu skoro nič. Vtedy si prosím svetlo Ducha Svätého, aby som hovoril čo mám a podal to jednoducho, a jasne.

Práve v takých chvíľach mi na um prichádza téma: „Prečo sme na zemi?“ Aby sme Boha spoznali, milovali ho, slúžili mu a do neba prišli. Myslím, že celý život potrebujeme počúvať o tejto ceste lásky, až kým neprídeme do cieľa, do neba.

VĎAKA ROZSIEVAČOM

V Bolívii je čas siania, po ňom sa blíži obdobie dažďov. S koncom liturgického obdobia Vám chcem priniesť prehľad, koľko finančných prostriedkov ste obetovali, zasiali do misií v Bolívii od 21.6. do 21.11.2016 a na čo boli použité.

Bystrany 215,- €
 Dolný Kubín 310,- €
 Hincovce, Trstany 170,- €
 Košice 300,- €
 Matejovce pri Poprade 50,- €
 Olcava 585,- €
 Oravská Polhora 3819,- €
 Poprad 50,- €
 Spišská Belá 130,- €
 Sp. Nová Ves 105,- €
 Stará Lesná 400,-
 Vasil'ov 120,-
 Veľká Lomnica 1781,- €
 Ostatní, ktorí nechcú byť
 menovaní 180,- €
Spolu 8215,- €

Vďaka Vašej štedrosti sme mohli pomôcť mnohým ľuďom v ich biede, chorobe a utrpení, opraviť či skrášliť Boží dom a komunitné centrum, pomôcť ľuďom žijúcim v komunitách pralesa.

Konkrétne povedané na nákup liekov pre viacerých chudobných a nemocničné poplatky, medzi nimi aj pre 8 ročné dievčatko, ktoré poznáte z titulnej stránky 4/16, má zlomenú nohu, zrazil ju opitý muž na motorke. Nákup jedla pre chudobné rodiny, topánok pre starších ľudí. Zaplatenie práce pri pomoci na stavbe a rôznych opravách.

Urobenie chodníkov z tehál ku kaplnke Márie Pomocnice v Concepción, teda nákup tehál, piesku, cementu. Je to už lepšie, nenosí sa toľko blata, a prostredie je dôstojnejšie. Oprava strechy na kaplnke, na viacerých miestach roky pretekala. Oprava ozvučenia v kaplnke, nákup nových

súčiastok, stojanov, mikrofónov, káblov, líšt. Desať rokov boli káble len všelijako poprehadzované cez kaplnku, nezaizolované. Oprava osvetlenia, zástrčiek, kúpa žiaroviek a žiaroviek. Zhotovenie vstupnej tabule Mária Pomocnica so škridlovou striežkou. Kovanie a zámok na bránu. Výroba lavičiek do katechetickéj miestnosti, tých nikdy nie je dosť. Revízia vodoinštalácie, nákup rúr a pracovného náradia. Drevené vyrezávané nápisy nad všetky dvere v centre Panny Márie.

Každá skupinka detí, mládeže, miništrantov si tak pozná svoju miestnosť. Sú zasvätené sviatcom. Nákup stromčekov a kvetov do okolia kaplnky. Potrebujeme veľa tieňa v horúcich dňoch. Nákup farieb na steny, na maľovanie

a všetko čo budeme vnímať
za možné a potrebné.

**Ďakujeme aj za všetky
semená obiet a modlitieb.
Aj my myslíme na Vás
pri svätých omšiach,
spoločných i osobných
modlitbách. Aby bolo
naše spoločenstvo živšie,
navrhujem Vám modliť sa na
misijných ružencoch aspoň
preddesiatky v Indiánskom,
Čikitánskom jazyku.**

čikitánskych ornamentov na
vstupnú bránu, laku na lavičky.
Odmeny pre deti, mládež,
dospelých a katechétoch vo forme
kníh, evanjelizačných predmetov,
občerstvenia, výletov,
zhotovenie ping-pongového
stola, čo je v Concepción raritou,
futbalové lopty. DVD prehrávač
na premietanie biblických
filmov pre deti, pomôcka pri
katechézach a náukach. Nákup
Biblií a kníh pre deti na prvé
sväté prijímanie v komunitách,
pre birmovancov v komunitách
a kníh pre lídrov, ktorí v mojej
nepriítomnosti slávia Bohoslužbu
slova a modlia sa s ľuďom.
Nákup spevníkov do komunit,
niečo ako na Slovensku JKS.

Menšie výdavky na prevádzku
auta, ako sú výmena oleja, filtrov,
oprava defektov alebo kúpa
novej gumy, či tlmičov. Výdavky

pri vybavovaní
víz a vodičského
preukazu, parkovné
a iné. Výdavky spolu
činili: 6498,- €.

Zvyšné peniaze
chceme použiť
na opravu mosta
do komunity
Palmarito. Písal
som o ňom pred
časom v článku
Mojžiš. Potom na
dôkladnú opravu
auta, zvyknem tak
robiť začiatkom
kalendárneho roka.
Ďalej na vianočné
dielne pre deti

Prežehnanie sa: Au n-íri
Yaítořtii, za nakí Aítořtii, za nakí
Išpíritu Santo.

Otče náš: Zoyaí nak' apé.
Anauř n-íri. Mayee zoiñemo
takínunai zoikozab'. Ořiña oñema
au na kii, takaná itio aez'ape.
Ače zoiñemo kaunmá anatář
zomó tuborío. Maařinaakat'itio
zoiñemo, yutakú nomínaiti zooboi,
takaná zomí zoobiřinaak' itio mo
unama počenaneka zumanene.
Tap'ataizoka nóminaint' zooboi.
Atai zímunazo zomí ibi ninainti.

Zdravas Mária: Abe Maria,
atataňá oi nikrasia, anatii Tupař.
Anauřikahí b'arpekú paíka.
Anauřtii nakí aíma, Kesús. Santa
Maria, ipiakítotii Tupař, nakí
zoičakú zubakí naintii zooboi,
kaunmá ya nak'atizai zoizoó.

Sláva Otcu: Gloria Yaítotii,
ímo Aítořtii, ta motii nakí Išpíritu
Santo. Amen.

Prvé sväté prijímanie

Výročie komunity

FOTOGALÉRIA

Medveď v pralese

Kuchyňa v pralese

Včelárske začiatky

Požehnanie pútnikov

Sviatok sv. Františka

Sv. omša na cintoríne

Milí priatelia! Ak by ste vnímali, že chcete podporiť misijnú činnosť, pastoráciu alebo chudobných vo farnosti Concepción, môžete tak urobiť prostredníctvom bankového účtu: IBAN SK0809000000000522512863 (Ján Piatak).